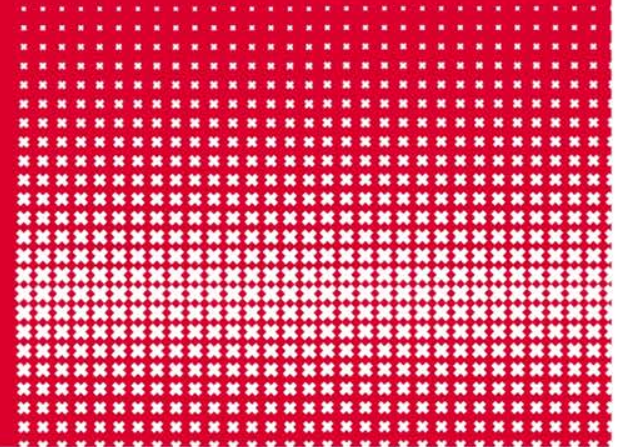

Een eigen recht voor uitgevers van perspublicaties - artikel 11 voorgestelde CDSM-richtlijn

dr. Stef van Gompel

VVA-vergadering 2 februari 2018

Inhoud presentatie

- Art. 11 CDSM-richtlijnvoorstel (uitgeversrecht)
- Achtergrond: problemen in de uitgeverswereld
- Kritiek op het voorgestelde uitgeversrecht
- Enkele (voorlopige) reacties vanuit het EP
- Compromisvoorstellen vanuit de Europese Raad

TITEL IV

MAATREGELEN OM DE GOEDE WERKING VAN DE MARKT VOOR AUTEURSRECHTEN TE VERZEKEREN

HOOFDSTUK 1

Rechten op publicaties

Artikel 11

Bescherming van perspublicaties met betrekking tot digitale toepassingen

1. De lidstaten verlenen uitgevers van perspublicaties de in artikel 2 en artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2001/29/EG bedoelde rechten voor het digitale gebruik van hun perspublicaties.
2. De in lid 1 bedoelde rechten doen niet af en zijn op generlei wijze van invloed op rechten waarin de wetgeving van de Unie voorziet voor auteurs en andere rechthebbenden ten aanzien van werken en andere materialen die in een perspublicaties zijn opgenomen. Deze rechten kunnen niet worden tegengeworpen aan deze auteurs en andere rechthebbenden en kunnen hen in het bijzonder niet het recht ontnemen om hun werken en andere materialen te exploiteren onafhankelijk van de perspublicatie waarin zij zijn opgenomen.
3. De artikelen 5 tot en met 8 van Richtlijn 2001/29/EG en Richtlijn 2012/28/EU zijn van overeenkomstige toepassing op de in lid 1 bedoelde rechten.
4. De in lid 1 bedoelde rechten vervallen 20 jaar na het verschijnen van de perspublicatie. Deze termijn wordt berekend vanaf de eerste dag van januari van het jaar volgend op de datum van publicatie.

Art. 11 CDSM-richtlijnvoorstel

- Eigenstandig recht voor persuitgevers
- Exclusief 20-jarig recht voor digitaal gebruik van perspublicaties
 - Voltallig reproductierecht (art. 2 richtlijn 2001/29): directe of indirecte, tijdelijke of duurzame, volledige of gedeeltelijke reproductie, met welke middelen en in welke vorm ook
 - Voltallig terbeschikkingstellingsrecht (art. 3 lid 2 richtlijn 2001/29)
- Auteursrechtelijke beperkingen van overeenkomstige toepassing
- Persuitgeversrecht niet in te roepen tegen auteursrechthebbenden

Definitie “perspublicatie”

- Erg brede definitie in art. 2 sub 4 CDSM-richtlijnvoorstel

Artikel 2 Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

- (4) "perspublicatie": een vastlegging van een verzameling literaire werken van journalistieke aard, die ook andere werken of materialen kan omvatten en die een afzonderlijk element onder één titel vormt in een periodiek uitgegeven of regelmatig bijgewerkte publicatie, zoals een krant of een tijdschrift met een algemene of specifieke inhoud, met als doel informatie te verstrekken over nieuws of andere onderwerpen en die via een of ander medium wordt gepubliceerd op initiatief van of onder redactionele verantwoordelijkheid en controle van een dienstverlener.

- Feitelijk elke publicatie die periodiek verschijnt onder een noemer van nieuws (niet beperkt tot kwaliteitspers)

Retroactieve werking

■ Toepassing in de tijd: art. 18(2) CDSM-richtlijnvoorstel

Artikel 18 *Toepassing in de tijd*

1. Deze richtlijn is van toepassing op alle werken en andere materialen die op of na [de in artikel 21, lid 1, genoemde datum] door de wetgeving van de lidstaten op het gebied van auteursrechten worden beschermd.
2. De bepalingen van artikel 11 gelden eveneens voor perspublicaties die vóór [de in artikel 21, lid 1, genoemde datum] zijn gepubliceerd.
3. Deze richtlijn is van toepassing onverminderd handelingen die verricht zijn en rechten die verkregen zijn vóór [de in artikel 21, lid 1, genoemde datum].

- Voorstel gaat uit van retroactieve werking van art. 11

Achtergrond: behoefte aan kwaliteitsjournalistiek

Probleem: transitie in print media sector

- Nieuwsuitgevers hebben moeite om tegemoet te komen aan de 2-zijdige markt (lezers & adverteerders) in de digitale omgeving
 - Dalende oplage van gedrukte kranten door structurele veranderingen in het lezersgedrag
 - Meer online nieuwsconsumptie; via diverse formats (telefoon, tablet of computer); steeds meer alternatieve nieuwsbronnen
 - Structurele veranderingen in de advertentiemarkt
- Resultaat: toenemende daling van omzet & verkoop gedrukte kranten; afnemend aantal zelfstandige nieuwsuitgevers

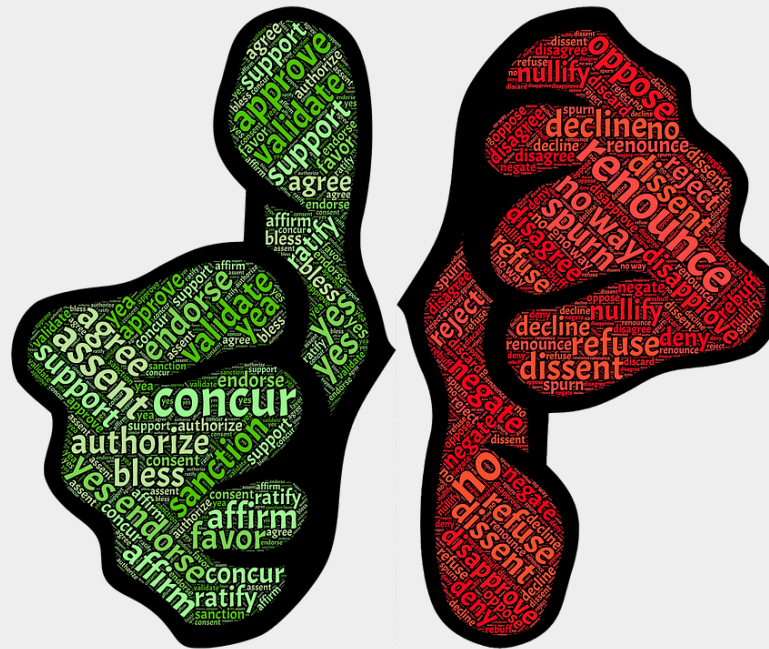
Impact op de maatschappij

- Dalende omzet leidt tot krimpende redacties en minder ruimte voor serieuze ('dure') onderzoeksjournalistiek
- Als nieuws/tijdschriftuitgevers hun 'gatekeeping power' verliezen zet dit druk op de traditionele 'waakhondfunctie' van de pers:
 - Een achteruitgang in kwaliteit v.d. vrije en pluralistische pers brengt de toegang van burgers tot informatie in gevaar
 - Dit is nadelig voor het publieke debat en de goede werking van een democratische samenleving

Roep om bescherming

- Teneinde de pluriforme kwaliteitspers in stand te houden hebben nieuwsuitgevers gevraagd om hen juridische middelen te geven (een nieuw ‘naburig recht’) die hen in staat stellen om:
 - 1) financieel te kunnen meedelen in de inkomsten van nieuws-*aggregators*, zoals Google News
 - 2) makkelijker te kunnen optreden tegen inbreuk
- Rationale achter dit eigenstandig uitgeversrecht: om investeringen in kwalitatieve vrije en pluriforme nieuwsvoorziening te beschermen
 - Vgl. de al bestaande naburige rechten voor producenten van film- en geluidsopnamen en voor omroeporganisaties

Lost art. 11 de problemen van de pers op?

Is uitgeversrecht feitelijk wel nodig?

- Persuitgevers klagen dat zij niet als zodanig als ‘rechthebbenden’ worden erkend, waardoor verlenen van licenties en handhaven van rechten in de digitale omgeving vaak complex en inefficiënt is
- Incorrecte uitgangspunt: in de praktijk bezitten persuitgevers vaak de exploitatierechten, op basis van werkgeversauteursrecht óf overeenkomsten tot overdracht van auteursrecht
 - Probleem is dat persuitgevers soms niet (eenvoudig) kunnen aantonen dat zij auteursrecht bezitten
 - Makkelijker onderhandelen op basis van eigen recht

IE kan intrinsieke problemen niet oplossen

- Direct causaal verband tussen uitgeversrecht en de kwaliteit van de pers? Zeer twijfelachtig!
- IE recht kan het lezersgedrag en de advertentiemarkt niet veranderen (aanleidingen van het probleem van de pers)
- Geen duidelijk verband tussen IE en mediapluriformiteit
 - Geen enkel bewijs dat uitgeversrecht zal leiden tot de creatie van betere en meer diverse media content
 - Onzeker hoe ISPs gaan reageren: als 'chilling effect', dan negatief effect op mediapluriformiteit (SME digitale media)

Ervaringen in andere EU lidstaten

- §87f(1) UrhG (Duitsland): 1-jarig exclusief recht om het gebruik van ‘snippets’ door zoekmachines en *news aggregators* te verbieden
 - D.m.v. collectief beheer uitgeoefend: door zijn marktmacht lukte het Google om een royalty-vrije licentie af te sluiten
- Art. 32(2) Spaanse IE Wet: verplichting voor ISPs om vergoeding te betalen aan persuitgevers voor het gebruik van ‘snippets’
 - Ondermijnend effect: sinds de regel van kracht is, is er minder *aggregation* van nieuws in Spanje, wat heeft geleid tot een afname van bezoeken aan nieuwssites van 5,3% gemiddeld: 4,9% voor grote uitgevers, 6,3% voor middelgrote uitgevers en 12,6% voor kleine uitgevers (NERA studie, 2017)

Art. 11 is mogelijk nadelig voor makers

- Makers (journalisten/editors/fotografen) steeds vaker freelancers (ong. 30% van journalisten in EU)
 - Behoeftte aan maximale online exposure: vrijheid om te citeren en delen (snippets/links) en om geciteerd en gedeeld te worden door anderen is cruciaal
- Introductie van persuitgeversrecht verzwakt mogelijk de onderhandelingspositie van makers:
 - Cake groter: komt alle surplus aan uitgevers toe?
 - Cake gelijk: uitgeversdeel groter & makersdeel kleiner?

Bezwaar: Voorstel gaat veel te ver

Andere inhoudelijke bezwaren tegen art. 11

- Waarom zo'n breed scala aan exclusieve rechten voor uitgevers?
 - Uitgevers willen slechts delen in inkomsten die ISPs verkrijgen uit het delen en toegankelijk maken van perspublicaties
- Waarom treft het voorstel alle online gebruikers van perspublicaties (dus ook legitieme gebruikers)?
 - Doel is op te kunnen treden tegen gebruik van perspublicaties op social media, nieuws *aggregators* en zoekmachines
- Waarom een beschermingstermijn van 20 jaar?
 - Commerciële levensduur van perspublicaties is erg kort

Conceptueel bezwaar: wat beschermt art. 11?

- Beschermt art. 11 CDSM-voorstel slechts de ‘schil’ (het in publicatie vastleggen) of ook de inhoud van perspublicaties (of beide)?
 - Vgl. op investeringsbescherming gestoelde naburige rechten, die ook zien op vastlegging (film/fonogrammenproducenten)
- Als alleen de ‘schil’ is beschermd: wat is het recht dan waard?
 - News *aggregators* nemen zelden de ‘schil’ mee over
- Als ook de inhoud is beschermd: is dat in overeenstemming met BC?
 - Vgl. art. 2(8) BC: geen bescherming voor ‘nieuwstijdingen of gemengde berichten die louter het karakter van persberichten dragen’ (houdt verband met vrijheid van informatie)

Zijn de wenselijkheid en effecten van een uitgeversrecht wel afdoende onderzocht?

- Hoe zit het met de vereiste *evidence-base* voor nieuwe wetgeving? Is de Impact Assessment naar behoren uitgevoerd?
 - T.a.v. de draft impact assessment zei het Regulatory Scrutiny Board nog: *'The report should more convincingly demonstrate that the creation of a new standalone right for news publishers would effectively contribute to reinforcing their role in the digital world and that action at EU level is needed'* (RSB, 22 July '16)

Enkele (voorlopige) reacties uit het EP

Betrokken commissies bij het EP

- Maar liefst vijf commissies buigen zich over het CDSM-voorstel:
 - **CULT** (draft: 6 februari 2017; opinie: 4 september 2017)
 - **IMCO** (draft: 20 februari 2017; opinie: 14 juni 2017)
 - **ITRE** (draft: 2 maart 2017; opinie: 1 augustus 2017)
 - **JURI** (draft: 10 maart 2017; rapport: 26/27 maart 2018 ???)
 - JURI is de leidende commissie in het EP m.b.t. dit voorstel (MEP Axel Voss; heeft MEP Comodini-Cachia vervangen)
 - **LIBE** (draft: 22 mei 2017; opinie: 22 november 2017)
 - LIBE beperkt zich tot art. 13 (dus niks over uitgeversrecht)

CULT commissie

- Draft opinie (6 februari 2017):
 - Voorstel: art. 11 CDSM beperken tot digitaal gebruik van perspublicaties met commercieel oogmerk (B2B) voor duur van 3 jaar (i.p.v. 20 jaar)
- Opinie (4 september 2017):
 - Voorstel: art. 11 CDSM uitbreiden tot alle (digitaal & niet-digitaal) gebruik van perspublicaties, m.u.v. privé & niet-commercieel gebruik door individuen, voor duur van 8 jaar
 - Facultatief om journalisten mee te laten delen in €€€

IMCO commissie

- Draft opinie (20 februari 2017):
 - Voorstel: art. 11 CDSM volledig schrappen en de problemen v.d. pers op andere manieren oplossen
- Opinie (14 juni 2017):
 - Rapporteur zegt vast te willen houden aan schrappen
 - Inconsistent: amendementen voor uitbreiding reikwijdte art. 11 in overwegingen (o.a. uitbreiding naar print), maar geen wijzigingen voorgesteld in art. 11 zelf
 - Voorstel: art. 18 lid 2 (retroactieve werking) schrappen

ITRE commissie

- Draft opinie (2 maart 2017):
 - ---
- Opinie (1 augustus 2017):
 - Voorstel: art. 11 CDSM uitbreiden tot alle (digitaal & niet-digitaal) gebruik van perspublicaties, m.u.v. privé & niet-commercieel gebruik door individuen en hyperlinking
 - Ook uitbreiding naar wetenschappelijke publicaties
 - Geen amendementen t.a.v. beschermingsduur (20 jaar)
 - Verplichting om journalisten mee te laten delen in €€€

JURI commissie

- Draft rapport (10 maart 2017, Comodini-Cachia):
 - Voorstel: art. 11 DSM vervangen door wettelijk vermoeden dat persuitgevers de rechten van auteurs van perspublicaties vertegenwoordigen en zelfstandige handhavingsbevoegdheid tegenover gebruikers van perspublicaties in een digitale omgeving
- Rapport (verwacht: 26/27 maart 2018 ???, Axel Voss):
 - ???

Compromisvoorstellen vanuit het voorzitterschap van de Raad van de EU

Europese Raad
Raad van de Europese Unie

Estse voorzitterschap: 2 opties

- Compromisvoorstel (Doc. 15651/17, 13 December 2017):
 - Optie A: laat art. 11 intact, maar verduidelijkt (a) dat het ook 'snippets' van persartikelen omvat (mits EOK&PS); en (b) dat het recht niet kan worden ingezet om het gebruik te verbieden van in een perspublicatie opgenomen werken (i) die derden onder licentie van de maker gebruiken en (ii) die tot het publieke domein behoren
 - Optie B: vervangt art. 11 door een wettelijk vermoeden dat persuitgevers de bevoegdheid hebben tot het licentiëren en handhaven van rechten in hun perspublicaties

Reactie Bulgars voorzitterschap

- Oriëntatie document (Doc. 5284/18, 16 januari 2018) met vragen over mogelijke nadere inperking van Optie A:
 - Zou t.a.v. de bescherming van ‘snippets’ niet gerelateerd moeten worden aan de omvang van het gebruik (en de bescherming dus niet laten afhangen van het EOK&PS)?
 - Zou niet-commercieel gebruik door individuen moeten worden uitgesloten van de reikwijdte van art. 11 CDSM?
 - Moet de beschermingsduur van 20 jaar worden ingekort?

Waar moet het heen met art. 11 CDSM?

Paneldiscussie

Vragen, opmerkingen?

Contact:

vangompel@ivir.nl